

Vår saksbehandler: Astrid Grydeland Ersvik
Vår ref.: 1136444 (2019_01267)

Vår dato: 26.02.2020
Deres ref.: 19/5915

Hørings svar: VS: 19/5915 Høring - forslag til endringer i utlendingsloven og -forskriften om omsorgsansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak mv.

Norsk Sykepleierforbund (NSF) har gjennom tidligere hørings svar^{1 2} og politiske uttalelser^{3 4} uttrykt bekymring over oppfølgingen av enslige mindreårige asylsøkere (EMA). NSF er representert i nettverk for EMA og i Forum for barnekonvensjonen. Vi har fått innspill til denne høringen fra faggruppen for migrasjonshelse og flerkulturell sykepleie, og fra Landsgruppen av helsesykepleiere.

NSFs viktigste innspill:

- Vi støtter ikke forslaget til lov- og forskriftsendring
- Ansvar for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år bør tilligge barnevernet
- Forslaget mangler nødvendige barnefaglige vurderinger og prioriteringer

Barnekonvensjonens artikler 3, 20 og 22 er særlig relevante i denne sammenhengen. I vårt hørings svar på ny omsorgssenterlov (2016) var vi tydelige på at EMAs rettigheter skulle ivaretas gjennom barnevernloven, og ikke en egen omsorgssenterlov. Dette for å sikre at disse barna og ungdommene behandles mest mulig på lik linje med andre barn uten omsorgspersoner, slik intensjonen var da Stortinget i 2008 vedtok at omsorgsansvaret for EMA under 15 år ble lagt til barnevernet.

Vårt standpunkt var også at tilbudet om opphold i omsorgssentre eller familiebaserte botilbud skulle omfatte aldersgruppen 15-18 år: «Å utelate gruppen 15-18 år innebærer et kunstig aldersmessig skille, og etablerer en annen rettsstandard for EMA enn for norske barn, der barns rettigheter gjelder frem til fylte 18 år». Denne argumentasjonen mener vi er gyldig også i denne saken. Ansvar for omsorgen for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15- 18 år bør

¹ [https://www.nsf.no/Content/3123049/cache=20162710143045/H%C3%B8ringssvar_%20H%C3%B8ring%20-%20Forslag%20til%20ny%20lov%20om%20omsorgssentre%20for%20enslige%20mindre%C3%A5rige%20asyls%C3%B8kere%20\(omsorgssenterloven\)%20.pdf](https://www.nsf.no/Content/3123049/cache=20162710143045/H%C3%B8ringssvar_%20H%C3%B8ring%20-%20Forslag%20til%20ny%20lov%20om%20omsorgssentre%20for%20enslige%20mindre%C3%A5rige%20asyls%C3%B8kere%20(omsorgssenterloven)%20.pdf)

² https://www.nsf.no/Content/2769147/cache=20151712150416/H%C3%B8ringssvar_%20H%C3%B8ring%20-%20Endring%20i%20kvalitetsforskriften%20-%20Forslag%20om%20hjemmel%20til%20%C3%A5%20qi%20dispensasjon%20til%20kravene%20i%20kvalitetsforskriften%20i%20ekstraordin%C3%A6re%20situasjoner.pdf

³ Representantforslag 13 S (2015-2016) - om tiltak for å forbedre omsorgssituasjonen for enslige mindreårige asylsøkere.

⁴ Representantforslag 8:64 LS (2017-2018) - om å innføre rimelighetsvilkår for internflykt i utlendingsloven, sikre reelle barnefaglige vurderinger mv.

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

Tollbugt. 22
Postboks 456
0104 Oslo

Telefon: 0 24 09
Telefaks: 22 04 32 40
E-post: post@nsf.no

www.nsf.no
Bankgiro: 1600 49 66698
Org.nr: NO 960 893 506 MVA

Faktura adresse:
sykepleierforbundet@invoicedrop.com

tilligge barnevernet. Dette innebærer ikke nødvendigvis at asylsøkere mellom 15-18 år skal bo i omsorgssentre. Hurtigbosetting bør prioriteres, slik det nå utredes⁵.

Høringsnotatet inneholder ingen faglig begrunnelse for at tilbudet er såkalt alderstilpasset, eller en definisjon av hva man legger i begrepet alderstilpasset. Det inneholder heller ingen faglig begrunnelse for hvorfor omsorgen for denne gruppen barn må ligge under UDI. Forslaget underbygges ikke med barnefaglig forskning. På oppdrag fra BLD og Justisdepartementet utarbeidet NTNU Samfunnsforskning, NIBR og HiNT rapporten *Levekår for barn i asylsøkerfaser*⁶. De skriver: «*Barnefaglig kompetanse på mottak er ofte lite synlig, også blant ansatte med høyere utdanning. Et sentralt argument for å overføre omsorgsansvaret fra UDI til barnevernet, også for ungdom over 15 år, er at man slik i større grad sikrer barnefaglig kompetanse og forsvarlig omsorg*». En Fafo-rapport fra 2018⁷ viser at enslige mindreårige asylsøkere over 15 år ikke blir godt nok ivaretatt, og at enkelte mottak ikke i tilstrekkelig grad følger opp grunnleggende omsorgsfunksjoner som å sørge for at ungdommene får i seg nok mat eller legger til rette for nok søvn.

UDI stiller kun krav til at hvert mottak skal ha én person med barnefaglig utdanning på høgskolenivå, mens det i omsorgssentre skal være min. 50 % av de ansatte med barnefaglig kompetanse. Ansatte på mottak har ikke nødvendigvis den faglige kompetansen til å kartlegge eller fange opp omsorgsbehov og igangsette riktige tiltak. Mangelen på eksempelvis traumebevisst omsorg⁸ i mottak gjør at oppfølgingen i for liten grad vil være systematisert og faglig basert, men heller belager seg på enkeltansatte sin tilfeldige handlingskraft, erfaring og evne til å se og fange opp enslige mindreårige med særskilte behov.

Vi mener denne mangelen på formell kompetanse øker risikoen for omsorgssvikt og lidelse hos det enkelte barn/ungdom⁹. Ungdommene skal kartlegges med tanke på behov for hjelp, men det skal gis lite utenom det som betegnes som "forsvarlig omsorg" så lenge de er i mottak. Etisk er det betenkelig å avdekke behov som en ikke har reelle muligheter for å avhjelpe.

I tillegg gir sektorprinsippet kommuner med mottak store utfordringer med å bygge opp og ned tjenestetilbudet relatert til antall beboere på mottaket. Dette gir manglende forutsigbarhet og stabilitet i tilbudet til asylsøkere, og er også dårlig arbeidsgiverpolitikk.

Tilsyn med mottak skal skje av UDI, dvs. ikke et uavhengig tilsyn slik som det er med omsorgssentre. Det er klart uheldig. Vi er spørrende til forslaget i § 95 som angir at det ikke skal være klageadgang på vedtak om kommunebosetting og bortfall av botilbud.

Med det foreliggende lovforslaget videreføres en uheldig og urimelig forskjellsbehandling.

FNs Barnekomité, Menneskerettighetskomité og Torturkomité har alle kritisert Norge for behandlingen av enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år. Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM) har i en juridisk gjennomgang konkludert med at enslige mindreårige over 15 år er utsatt for usaklig forskjellsbehandling i strid med barnekonvensjonens bestemmelser. Dette drøftes knapt i høringsnotatet. Enslige mindreårige asylsøkere har ofte svært tøffe erfaringer i bagasjen, og har også tilleggsbelastningen med å være fremmede i en ny kultur uten familie og nærmeste nettverk. Emosjonell støtte og hjelp til tilpasning vil i så henseende være svært viktig. Dette er altså mindreårige med en særskilt sårbarhet og særlige behov for omsorg, oppfølging og kompetanse. Dette gjør forskjellsbehandlingen særlig urovekkende.

⁵ Utredning av grunnlag for hurtigbosetting av enslige mindreårige asylsøkere etter modell fra NederlandBufdir 2019

⁶ https://samforsk.no/Publikasjoner/Laevekar_2015_WEB.pdf

⁷ Et trygt sted å vente, Sønsterudbråten, Tyldum, Raundalen - Fafo 2018

⁸ <https://rvtssor.no/aktuelt/294/de-tre-pilarene-i-traumebevisst-omsorg/?fbclid=IwAR2U58JKZkVLooMv4i5KMC64IqPaxEHeH1RHdcuqvDYY-Slh1Q5SZ7cu1Lk>

⁹ <https://www.fafo.no/index.php/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/et-trygt-sted-a-vente>

På bakgrunn av dette går NSF imot en lovfesting i utlendingslovens § 95 av at UDI skal ha ansvar for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år som bor i mottak. Som følge av dette støtter vi heller ikke forslaget til endringer i utlendingsforskriften.

Med vennlig hilsen

Lill Sverresdatter Larsen
Forbundsleder

Kari Elisabeth Bugge
fagsjef

Kopi: NSF's faggruppe for migrasjonshelse og flerkulturell sykepleie
Landsgruppen av helsesykepleiere NSF

